

Zouhar, Jan

[Pichler, Tibor. Etnos a polis: zo slovenského a uhorského politického myslenia]

Studia philosophica. 2012, vol. 59, iss. 1, pp. 128-

ISSN 1803-7445 (print); ISSN 2336-453X (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/118306>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

opomíjení historických tradic a stále se zmenšující dotaci hodin na výuku dějepisu může jevit zvláště u mladé generace jako nerealistické.

Ivana Holzbachová

Tibor Pichler, *Etnos a polis. Zo slovenského a uhorského politického myslenia*, Bratislava: Kalligram 2011, 132 s.

Přední slovenský filozof a historik filozofie Tibor Pichler se ve své nové knize *Etnos a polis* věnuje slovenskému politickému myšlení 19. a 20. století. Významně tak pokračuje ve svých dosavadních knižních a časopiseckých studiích, věnovaných této tematice.

V předmluvě vysvětluje, že titul knihy *Etnos a polis* odráží střídání a prolínání etnického a politického momentu ve slovenském národoveckém myšlení minulých dvou století jako jednu z jeho určujících tendencí.

V prvních dvou kapitolách se autor zabývá dvěma protikladnými přístupy k vývoji a budoucnosti středoevropských slovanských národů, které představují koncepce Štěpána Launera (1821–1851, autor práce *Povaha Slovanstva*, 1847) a Ludovíta Štúra (*Das Slawenthum und die Welt der Zukunft*, poprvé rusky 1867). Třetí kapitola Eötvös, Grünwald, Mudroň a štátní idea Uherska vychází z polemiky mezi Michalem Mudroněm a Bélou Grünwaldem z druhé poloviny sedmdesátých let 19. století, kterou vyvolalo předložení národnostního zákona v Uhrách v roce 1868. Autor podrobně rozebírá diskusi kolem zákona, který nakonec nebyl přijat a který měl zaručovat jazykový a kulturní rozvoj národností v tehdejších Uhrách. Návrh zákona přinesl kritiku B. Grünwalda, který předpokládal asimilaci

slovenského národa ve jménu maďarské státní ideje, a to vyvolalo národoveckou reakci Michala Mudroně.

Objevné jsou kapitoly, které T. Pichler věnoval zakladatelské osobnosti moderního slovenského politického myšlení, stoupenci kritického národovectví Miloši Štefanovičovi (1854–1904) a jeho otci Samuelu Štefanovičovi (1820–1901). Oba se autorovi stávají dokladem změny paradigmatu slovenského národovectví – od etnického k politickému myšlení.

Tibor Pichler si je dobře vědom toho, že mezi důležité prameny dějin slovenského politického života patří noviny a časopisy. V této souvislosti se věnuje časopisu *Prúdy*, který začal vycházet v roce 1909 a vycházel i v prvním desetiletí 1. republiky. Soustřeďuje se na několik klíčových problémů a témat, kterým se redakce a přispěvatelé *Prúdů* věnovali s předsevzetím prosazovat rozvoj sekulárního modernismu, demokratismu, vzdělanosti a lidové osvěty.

Za významný přínos práce, věnované řadě osobností slovenského politického myšlení 19. a 20. století, pokládám tematizaci problematiky slovenského myšlení na uherském pozadí a souhlasím, že právě uherské politické zřízení je fenoménem, který je důležitý pro poznání národnostních hnutí v Uhrách, protože se o ně opírá studium transformace stavovské společnosti na společnost občanskou. S odvoláním na L. Liptáka a D. Rapanta se autor dotýká i základního problému moderních slovenských dějin – vyrovnáváním se s komplexy států, z jejichž rámce se Slovensko „vynořovalo“ a prostřednictvím svých národních elit se etablovalo a institucionalizovalo.

Autorovi i nakladatelství Kalligram patří uznání za další inspirativní filozofickou publikaci.

Jan Zouhar